

REDERJKERSCULTUUR

/ - Rederijkers Schaakbordgedicht van Matthijs De Castelein

De rederijkerscultuur kenmerkt zich door een liefde voor taal in de ruime zin van het woord, en vormt de voornaamste reden voor het ontstaan en verder bestaan van de rederijkerskamers.

In een rederijkerskamer vinden mensen elkaar in hun gezamenlijke liefde voor taal en taalvaardigheid. Vandaag zijn er in Vlaanderen en Nederland 76 actieve Rederijkerskamers. Een groot deel is verenigd via het Verbond van de Kamers van Rhetorica VZW. De activiteiten van deze Kamers zijn heel divers. Wat hen onderling bindt, is taal in de brede zin van het woord. In Vlaanderen beoefenen rederijkers taal vooral via amateurtheater, en in mindere mate via zang en dichtkunst. De Kamers organiseren ook wedstrijden rond theater, voordracht en dichtkunst. Feestelijkheden vormen eveneens een rode draad in de werking: ze organiseren patroonsfeesten en nemen deel aan historische stoeten of processies. Ook academisch onderzoek kan onderdeel van hun werking zijn.

Om hun werking uit te dragen naar het grote publiek richten de rederijkerskamers onder meer tentoonstellingen in en geven ze publicaties uit, zoals tijdschriften en jubileumboeken.

Over de landgrenzen heen verbreedt rederijkers in een sociaal netwerk van gelijkgezinden. De rederijkerscultuur heeft zo een sterke sociale functie. Dit aspect wordt nog versterkt door de geografische spreiding. Bij het Verbond van de Kamers van Rhetorica zijn immers kamers uit Vlaanderen en Nederland aangesloten.

GESCHIEDENIS EN EVOLUTIE

De rederijkerscultuur vindt haar oorsprong vermoedelijk in (Frans-)Vlaanderen, aan het begin van de 15de eeuw. Al gauw schoot de traditie overal in de Nederlanden wortel. In Frankrijk sprak men van 'chambres de rhetorique', wat in het Nederlands 'rederijkerskamers' werd. Tijdens de 15de en 16de eeuw vormden de rederijkers de literaire en culturele voorhoede in de Nederlanden. Ze leverden een belangrijke bijdrage aan de eenheid van de Nederlandse taal en cultuur. Hun werk was vernieuwend, hun maatschappelijke invloed groot. Zij verwoordden de opvattingen van de opkomende burgerij en stonden kritisch ten aanzien van de machthebbers. Via hun werk verspreidden zich nieuwe sociale en godsdienstige ideeën. Daarnaast bevorderden rederijkers de maatschappelijke discussie, een rol die vergelijkbaar is met die van de huidige pers. Rederijkerskamers zijn daarom in de loop der eeuwen meermaals verboden en ontbonden.

Toch waren rederijkers in de eerste plaats liefhebbers van literatuur en taal. Hun activiteiten centraliseerden zich rond diverse uitingsvormen van de Nederlandse taal: literatuur, redenaarskunst, toneel, dichtkunst, liederen... Met deze activiteiten richtten de Kamers zich op volksvermaak en volkswedstrijden. Zij hielden dicht- en toneelwedstrijden, die uitgebouwd werden tot grote manifestaties, de zogenaamde 'landjuwelen'. Zij waren ook betrokken bij processies en feestelijke intochten. Veel steden hadden een officiële stadsrederijker: hij schreef teksten, was betrokken bij de versiering van de stad en fungeerde als een soort ceremoniemeester.

man en wif	sche vier lijf	dangier van hier	ghy deeru schiet	steeren
Die zedig telker spaci en	Vrecht hu Naer dees zal dy ghe naken	Droufheid Ghedijck Hn naeck vp ras van een ander	Vvee, die Gods wet webraken	Daer e wert gheen ad peel
Brooch, Inood, ende keitijf	Ghy beyde Chi e heb de dood on hier gheen blijf	Beerd hu valckh be kier	En weelt dorgh niet zo her	Coopt hier des hemel teruen
Hoopt op Gods groot te gracie	Vvat dijnge Zouckt el Dijn leuen waent ghy ders habita zal dy la maken	Ghy moedt Ontset tge de dood ge meen mor smaken	Onset tge al broofsch flaken	Tijn hier int tweer elds schoo cafeel
Ontvied dees recrea tie	Laedt wel daed dy ghe Gods hoog hu becr aken	Pooght om Anxial op hu becr aken	Vvild dees ghenough dit eerdich te flaken	Vvahaegh van idel za ken
Laedt dy dees vruge verleeden	Hacht op Met dueg Vvacht hu Als zid Als es dijn De dood	Vvacht hu voor thelf hooghe ge schoonheid boren	Als es dijn De dood groot	Mijdt hu Hier e blijft niet ghe heel
Chi e heb hier gheen flacie	Laedt u ter Curt werdt hier hu fun vaken	Verlaecht dees helte steld si dijn loos rucel haken	Ter dueghe Schaud in twee waken	Ghy moedt Als schijnd ghy flicke in woel
Ghy moedt van hier ver scheeden	Die quaed Ghi mued Mer die God toebe horen	Ghy werdt Ontgaet vriands e plood	Ontgaet van te vo ren	Dijck om die bitter doot

Tendons huc omers

Hic est domus ulnata

Inventaris Vlaanderen

THEMA

Vertellen en taalgebruik
Muziek en podiumkunsten
Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#muziek #stem en zang #dans #theater #feest #stoet
#levensbeschouwelijk gebruik

BIJLAGE

- SWOT_Rederijkerscultuur.pdf
- Websites_actieve_rederijderskamers_2016.pdf